

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 27 Medi, 2017

- PRESENNOL:** Y Cyngorydd Vaughan Hughes (Is-Gadeirydd)
- Y Cynghorwyr Richard Griffiths, Carwyn Jones, Eric Jones, R G Parry OBE FRAgS, Dylan Rees, Dafydd Roberts, Nicola Roberts
- WRTH LAW:** Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
Rheolwr Datblygu (Adnoddau Dynol) (MW)
Swyddog Pwyllgor (SC)
- YMDDIHEURIADAU:** Y Cynghorwyr Robert Llewelyn Jones (Cadeirydd),
John Arwel Roberts
-

1. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

2. COFNODION

Cyflwynwyd i'w cadarnhau - cofnodion drafft cyfarfodydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar y dyddiadau canlynol:-

- 29 Mawrth, 2017
- 31 Mai, 2017

PENDERFYNWYD cadarnhau'r cofnodion uchod fel rhai cywir.

3. YMGYNGHORIAD LLYWODRAETH CYMRU – DIWYGIO SYSTEM ETHOLIADOL LLYWODRAETH LEOL YNG NGHYMRU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ar fwriad Llywodraeth Cymru i ddiwygio system etholiadol llywodraeth leol.

Dywedodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd fod Llywodraeth Cymru yn gwahodd sylwadau ar ddiwygio etholiadol, sy'n ymwneud yn bennaf â'r ffordd y mae pobl yn cofrestru ac yn bwrw pleidlais. Nodwyd bod y ddogfen ymgynghori yn ceisio moderneiddio system etholiadol llywodraeth leol ac mae'n cynnwys y prif feysydd canlynol: -

- Adeiladu'r etholfraint

- Gwella cofrestru
- Y system bleidleisio
- Y broses bleidleisio
- Sefyll am etholiad
- Swyddogion Canlyniadau

Y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno ymatebion i'r ddogfen ymgynghori yw 10 Hydref, 2017.

Cyfeiriodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd at yr ymateb drafft a baratowyd ac a oedd wedi ei gynnwys yn yr adroddiad hwn. Mewn ymateb, rhoddodd y Pwyllgor ei farn a nododd y canlynol: -

- dylid gostwng yr oed ar gyfer pleidleisio i 16;
- nid yw'n ymarferol cael cofrestrau ar wahân i bleidleisio mewn etholiadau Cyngor Sir ac etholiadau lleol;
- llywodraeth ganolog ddylai fynd i'r afael ag ymestyn hawliau pleidleisio;
- cefnogir treialu dulliau electronig o bleidleisio, yn y gobaith o annog pobl ifanc i bleidleisio;
- dylid rhoi mwy o bwyslais ar bleidleisio drwy'r post yn hytrach na phleidleisio mewn gorsafoedd pleidleisio;
- nodwyd bod etholiadau bob amser yn digwydd ar ddydd Iau. Awgrymwyd bod Llywodraeth Cymru yn dilyn enghreifftiau a osodwyd gan wledydd eraill a rhoi'r dewis i ddinasyddion bleidleisio ar benwythnosau.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi safbwynt y Pwyllgor ar yr ymateb drafft cychwynnol (Atodiad 2).**
- **Bod y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, mewn ymgynghoriad â Chadeirydd y Pwyllgor, yn cwblhau'r sylwadau yn derfynol ac yn ymateb i Lywodraeth Cymru cyn 10 Hydref, 2017.**

4. CYNLLUN HYFFORDDI A DATBLYGU AELODAU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Rheolwr Datblygu Adnoddau Dynol ar y trefniadau hyfforddi a chynefino ar ôl yr etholiadau ar gyfer Aelodau Etholedig, fel y cyflwynwyd nhw i'r Pwyllgor Safonau ar 13 Medi 2017.

Dywedodd y Rheolwr Datblygu fod Rhaglen Sefydlu wedi'i datblygu ers Etholiadau'r Cyngor Sir ym mis Mai i gwrdd ag anghenion hyfforddi Aelodau Etholedig a gofynion newidiol yr Awdurdod hwn. Sefydlwyd y Cynllun Datblygu gyda mewnbwn gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) ac awdurdodau lleol ledled Cymru. Adolygwyd a theilwriwyd y Cynllun i gwrdd ag anghenion lleol gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth ac Arweinyddion Grwpiau'r Cyngor, ac mae'n esblygu'n barhaus.

Cyflwynwyd y Cynllun Datblygu ar gyfer 2017/18 i'r Cyngor llawn ar 28 Chwefror, 2017 ac fe gafodd ei fabwysiadu. 'Roedd cyfnod cychwynol y Cynllun yn canolbwyntio ar sesiynau cynefino i'r Aelodau newydd a chynigiwyd 20 o sesiynau datblygu ffurfiol i'r Aelodau rhwng Mai ac Awst, 2017.

Nodwyd y bydd angen i rai Aelodau gael rhagor o hyfforddiant ar sut i ddefnyddio'r IPad. Mae trefniadau wedi eu gwneud i'r tîm TGCh ddarparu sesiynau hyfforddi pellach maes o law.

Dywedodd y Rheolwr Datblygu fod Aelodau'n cael eu hannog i gwblhau taflenni gwerthuso er mwyn cyflwyno atborth ar ôl mynychu sesiynau hyfforddi. Nodwyd bod cofnod o bresenoldeb Aelodau ym mhob sesiwn. Nodwyd hefyd fod cyflwyniadau a roddir yn y sesiynau hyfforddi yn cael eu huwchlwytho i MonITor, sef gwefan y Cyngor ar gyfer staff ac Aelodau Etholedig.

Dywedodd y Rheolwr Datblygu y bydd pedwar Aelod Etholedig yn treialu rhaglenni E-Ddysgu i gynorthwyo datblygiad personol yr Aelodau o fis Medi, 2017. Caiff y rhaglenni eu cynnal trwy Academi Cymru Gyfan.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi cynnydd y Rhaglen Datblygu Aelodau.**
- **Bod y Rheolwr Datblygu yn amlygu sesiynau hyfforddi sy'n orfodol ar gyfer Aelodau newydd / Aelodau a ailetholwyd.**

5. ADRODDIADAU BLYNYDDOL YR AELODAU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ar y trefniadau arfaethedig ar gyfer cyhoeddi Adroddiadau Blynyddol Aelodau ar gyfer 2016/17.

Mae Adran 5 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar y Cyngor i sicrhau bod trefniadau ar waith i Aelodau baratoi adroddiadau blynyddol.

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ar yr amserlen i'r 21 Aelod a ailetholwyd gyflwyno eu hadroddiadau blynyddol ar gyfer 2016/17 a'u cyhoeddi ar wefan y Cyngor erbyn 30 Medi, 2017.

PENDERFYNWYD nodi'r sefyllfa o ran cyhoeddi Adroddiadau Blynyddol yr Aelodau ar gyfer 2016/17.

6. RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR AR GYFER 2017/18

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ar Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2017/18.

Dyweddod y Pennaeth Gwasanaethau Democraidaidd fod y Pwyllgor wedi nodi'r Isod fel rhan o'i Rhaglen Waith ar gyfer 2017/18: -

- Y Cynllun Datblygu a Hyfforddi Aelodau, gan gynnwys Adolygiadau Datblygiad Personol;
- Gweddarlledu cyfarfodydd;
- Adroddiadau Blynyddol yr Aelodau;
- Adroddiad Blynyddol y Panel Cydnabyddiaeth Annibynnol;
- Ymgynghoriadau perthnasol Llywodraeth Cymru;
- Cyrff allanol a threfniadau adrodd;
- Amser cyfarfodydd.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad.

Daeth y cyfarfod i ben am 3.00 pm

**Y CYNGHORYDD VAUGHAN HUGHES
IS-GADEIRYDD**